

Sygn. akt I UK 154/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania Z. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 października 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 października 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. przyznaje adw. S.K. od Skarbu Państwa (Sądu
Apelacyjnego w (...)) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 120 (sto
dwadzieścia) zł powiększoną o podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 października 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...), w uwzględnieniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 14 maja 2013 r. i oddalił odwołanie Z. K. od decyzji organu rentowego z dnia 11 października 2012 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wskutek uznania, że praca wykonywana przez wnioskodawcę w charakterze sprzedawcy paliw na stacji benzynowej nie jest pracą wskazaną w wykazie A, Dziale IV, poz. 19 tego rozporządzenia, a tym samym nie przysługuje mu emerytura na zasadach wynikających z art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej; 2) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. nieważność postępowania, przez obrazę art. 212 § 1 k.p.c. i zaniechanie wysłuchania stron w zakresie spornych okoliczności prawnych sprawy, przekroczenie granic zaskarżenia i wydanie wyroku w oparciu o zarzuty niepodniesione w apelacji.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie apelacji organu rentowego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniony został po pierwsze - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do rozstrzygnięcia kwestii, która dotychczas nie stanowiła przedmiotu wyjaśnień Sądu Najwyższego, „czy praca na stacji benzynowej przy dystrybucji produktów ropy naftowej jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu wykazu A dział IV poz. 19 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r.”; po drugie - potrzebą wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów w zakresie zaprezentowanego wyżej zagadnienia (według wyroku Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 17 października 2002 r., III AUa (...), praca na stacji benzynowej w charakterze „nalewkowego” paliwa spełnia wymagania rozporządzenia; podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w (...) w wyroku z dnia 23 stycznia 2013 r., III AUa (...)); po trzecie - nieważnością postępowania z uwagi na zarzuty zaprezentowane w podstawach kasacyjnych oraz zaniechanie wysłuchania stanowiska stron (art. 212 § 1 k.p.c.) mimo uznania, że stan sprawy nie jest bezsporny; po czwarte - oczywistą zasadnością skargi z powołaniem się na uzasadnienie zarzutów kasacyjnych i wskazanie, iż właśnie czynności polegające na bezpośrednim nalewaniu paliwa z dystrybutora do pojazdów należy określić jako

dystrybucję produktów ropy naftowej w rozumieniu wykazu A, dział IV, poz. 19 rozporządzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie doszło do nieważności postępowania przed Sądem odwoławczym, gdyż naruszenie art. 212 § 1 k.p.c. nie może powodować nieważności postępowania z uwagi na pozbawienie strony możliwości obrony jej praw (wskazany przez skarżącego w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych art. 379 pkt 5 k.p.c.). Przepis art. 212 § 1 k.p.c. reguluje wstępne wyjaśnienie stanowiska stron, które ma dać wskazówkę, jakie okoliczności są między stronami sporne i w jakim kierunku powinno iść postępowanie dowodowe. Jest on stosowany przez sąd pierwszej instancji i z tego względu nie może być naruszony przez sąd odwoławczy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998 r., I CKN 575/97, LEX nr 518105 oraz postanowienie tego Sądu z dnia 17 maja 2002 r., I CKN 643/00, LEX nr 1171670).

Skarżący nie zdołał również wykazać istnienia pozostałych przesłanek uzasadniających - w jego ocenie - przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004, nr 7-8, s. 51). Z kolei odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Wreszcie z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla

uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Po pierwsze, w zakresie powołania się na konieczność rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego ogranicza się do zadania pytania oraz odwołania się do pozycji wykazu stanowiącego załącznik do rozporządzenia, pomijając wskazanie przepisu prawa, na tle którego miałyby powstać formułowana przez niego wątpliwość oraz nie przeprowadza żadnego wyводу juredycznego i nie prezentuje argumentacji w tym zakresie. Po drugie, wskazując na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych skarżący przepisów tych nie wymienia, poprzestając na ogólnym odwołaniu się do sformułowanego wcześniej zagadnienia prawnego. Po trzecie, skarżący nie wskazuje także przepisów, których naruszenie przez Sąd drugiej instancji miałyby być tego rodzaju, że w oczywisty sposób stanowiłyby o wadliwości zaskarżonego wyroku. Nie zauważa również, że skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście zasadną z tych samych przyczyn, dla których skarżący formułuje zagadnienie prawne i zgłasza wątpliwości interpretacyjne w jego ocenie tak istotne, że wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.